

A vásárcsarnok mint multimédiális tér

Piac Projekt az Ernst Múzeumban

A vásárcsarnok az európai városok egyik leggyakoribb épülete. Itt tárul fel a városi élet napi ritmusa és rutinja.

A Piac Projekt célja egy olyan európai kiállítás-sorozat létrehozása, mely bemutatja és értelmezi a vásárcsarnokokat. A projekt a budapesti Ernst Múzeum kezdeményezése, nemzetközi kurátorok, művészek és építész-történészek bevonásával Európa számos pontjáról (Graz, Pozsony, Prága, Zágráb, Krakkó, Firenze és Oulu). A nemzetközi együttműködés eredményeként összehasonlíthatóvá és értelmezhetővé válnak a vásárcsarnokok és piacok nemzeti sajátosságai és általános európai elemei. Vizsgálhatóvá válnak különböző történelmi és társadalmi fejlődés következményei nemcsak Nyugat és Kelet-Európa

viszonylatában, hanem Közép-Európa országai között is.

A projekt értelmezésében a vásárcsarnok nemcsak építészeti létesítmény, de társadalmi tér is, ezért a bemutatott építészeti elemek mellett, fotók, videók, természetes hangok és zenék, digitális médiumok, valamint szövegek lesznek láthatóak, amelyek segítségével a projekt a vásárcsarnokot audiovizuális, multimédiális térként mutatja be.

Mivel a projektben szervesen jelenik meg a kulturális antropológia, az etnográfia, a szociológia és a közgazdaságtan, fontos tanulságok vonhatóak le.

Valamilyen formában, a vásárcsarnok Budapest majdnem mind a 23 kerületében megtalálható. Mint az iskola, a könyvtár vagy a kórház, ez is hasonlóan mindenütt jelenlévő társadalmi tér. Budapesten a

projekt több különböző korban született és építészeti sajátosságokat mutató vásárcsarnok feldolgozásával indult: a XIX. században épült Hunyadi Piac és a Petz Samu által tervezett Fővám téri Vásárcsarnok; a háború utáni szocialista időkből fennmaradt Fehérvári Piac; valamint a jelenkori, nemrég megnyílt Lehel Piac. A résztvevő városokban a magyarországival párhuzamosan fognak hozzá a munkához a projekt témáin, a kiállítás helyszínein.

A Piac Projekt az Ernst Múzeum azon kiállítási sorozatába illeszkedik, melyben új típusú köztereket mutat be, Budapest kulturális életének színtereit. (A sorozat eddig megvalósult kiállításai: Budapesti Mozik, Budapest Nagykávéház, Ernst Lajos és az Ernst Múzeum, Művészek és Műtermek.)

Az Ernst Múzeumi kiállítás megvalósításában közreműködnek: Allan Siegel film- és videóművész, a kiállítás kurátora, Szemző Tibor zeneszerző, Szörényi Beatrix és Rácz Márta média-művészek valamint Orosz Márton művészettörténész.

A kiállítás 2006. január 1-jéig tekinthető meg Ernst Múzeumban.

A projektben részt vevő intézmények:

Ernst Múzeum (Budapest, Magyarország), Medientrum (Graz, Ausztria), Gallery Priestor For Contemporary Arts (Bratislava, Szlovákia), Central-European Insitute Of Contemporary Arts (Brno, Csehország), Platforma 9,81 (Zagreb, Horvátország), Malopolski Institut Kultury (Krakow, Lengyelország), Art Historian Information From Central Europe (Krakow, Lengyelország), Departement Of Architecture, University Of Oulu (Oulu, Finnország), Dipartimento Di Technologie Dell'Architettura E Design „P. L. Spadolini” (Florence, Olaszország), Olasz kultúrintézet (Budapest, Magyarország), Finnagora (Budapest, Magyarország)

Az experimentátor és az észrevétel művészete

Az Artpool pályázati felhívására több mint húsz országból közel kétszáz művész küldte el hozzájárulását. A nagy mennyiségű anyag teljes terjedelmében az Interneten lesz látható, a kiállítás viszont máshogyan érdekes: a hely specifikus adottságainak megfelelően esszenciálisan jelenik meg az idea.

A sokféle műtárgy/információ mintegy szondázza a világ jelenének jövőirányult tudatállapotát.

Néhány név a résztvevők közül:

Franklin D. Aalders (NL), Eric Andersen (DK), Tomasz Bajer (PL), Paulo Bruscky (BR), Philip Corner (I), Jean Dupuy (F), Bartolomé Ferrando (E), Geoff Hendricks (USA), Rora & Dobrica Kamperelic (YU), Julius Koller (SK), Edward Kulemin (RU), Jean-Jacques Lebel (F), Boris Nieslony (D), Tatsumi Orimoto (J), Clemente Padín (Uruguay), Barry Edgar Pilcher (IRL), Ben Vautier (F).

Magyar résztvevők: Dixi (Gémes János), Galántai György, Jankovics Zoltán, Lakner László, Millesime (Mészáros Márta), Sugár János, Tandori Dezső.

A kiállítás érdekessége a lengyel terem, Magdalena Ziolkowska kurátori projektje.

Résztvevők: Michal Budny, Jerzy Rosolowicz, Krzysztof Pijarski

A világkiállítás az Artpool P60-ban tavaszig alkalmas, bejelentkezésre tekinthető meg. (Artpool Művészetkutató Központ, Budapest VI., Liszt Ferenc tér 10., tel.: +36-1-2680114, fax: +36-1-3210833.)

Az Interneten folyamatosan fejlesztve:

<http://www.artpool.hu/2005/Functionary.html>

Arc poétika a Várfok Galériában

A Várfok Galéria idén novemberben ünnepelte 15. születésnapját, ez alkalmából egy közös kiállításra hívta meg azokat a művészeket, akik eddigi pályafutásuk során önálló kiállítással szerepeltek termeiben, megrajzolva eddigi történetének meghatározó személyiségeiből álló arcképcsarnokát. A csoportos kiállítás témája az „önarckép”. A galéria az önarckép tematika alatt nem csak a szó szoros értelemben vett önportrét értette, szívesen fogadott olyan alkotásokat, amelyekben bármiféle önreflexióra került sor, vagy a művész ars poeticáját tárta fel.

A technika szabadon választható, ellenben a méret – hangsúlyozandó minden ember hasonló jelentőségét a személyiség fejlődésben – meghatározott volt: 70 x 100 vagy 100 x 70 cm. (Ez alól csupán a szobrászok voltak kivételek.) A tárlatra közel 40 művész hozott be új alkotást.

A kiállítás december végéig látogatható.

A kiállítás résztvevői az XO Teremben:

Bak Imre, András J. Bality, Bukta Imre, Császár Zsuzsi, Csurka Eszter, Dániel András, Dobribán Fatime, Febér László, Györfly László, Hajdú Kinga, El Kazovszkij, Király András, Mulasics László, Nagy Gabriella, Nádler István, Nemes Nikolett, Regős István, Rozsda Endre, Szépfalvi Ágnes, Szirtes János, Szotyory László, Szurcsik József, Ujbázi Péter, Várady Róbert, Sebastian Weissenbacher.

Forrás: varfok-galeria.hu

Koncz András festőművész kiállítása

1976–1980 között, a Rózsa–presszó körének tagjaként kezdte képzőművészeti tevékenységét. Korai művei közül kiemelkednek a portré és az önarckép műfaját kitágító szerep- és nyelvjátékokra utaló fekete–fehér fotói (Önarckép /nő/, 1977; Én ézegek, 1975) és több szekvenciából álló, fekete–fehér kép-

Matisse egy nőről beszél
2001. olaj, vászon 150x200 cm

sorozatai (A lépcsőn lejövő akt, 1978). A Rózsa–kör tagjaként készített a koncept művészet klasszikus, szöveges példáival rokon műveket (Szabad üzenet, 1977), a tükröződés és a fényjelenségek felhasználására, manipulálására épülő minimalista installációt (Vonaeltérítés, 1976), de ismertek akciói (Rajzoljuk a világot!, 1975–76) és performanszai (Megnyitó, 1982) ill. ezek vizuális dokumentációi is. A 80-as évek elejétől műveinek meghatározó médiumává egyre inkább a grafika és festészet vált: a Rabinext emblémájaként is ismert Gyönyörű ez a nap (1982) c. grafikája és ennek monumentális méretű olajfestmény változata jelzi életművének irányváltását. A prizmatikus hatásokat idéző, a kör forma variációira vagy akár festett handlemezekre épülő nagyméretű dekoratív olaj–vászon képeit (Hallgass meg engem!, 1983) a festői megjelenítés és a sokszor ironikus konceptualizmus kettősségéből eredő feszültség jellemzi. Az évtized közepétől a klasszikus művészet, a mitológia és az antikvitás témái és motívumai, ill. enigmatikus–vizionárius jelenetek inspirálták a stilizált figurákat, figuratöredékeket ábrázoló – többnyire alapszíneket használó – olajfestményeit (Diszkoszvető, 1985; Intérieur, 1985). A képteret feltördelő, konstitutív hiányokkal teli kompozíció és a festmények felületét jellemző dinamikus ecsetkezelés nyomai mellett

Koncz 80-as évekbeli festészetének fontos eleme a pasztózan kent fehér szín állandó jelenléte. Képein olykor a szürrealista festészet és a pop-art figurációját idéző, egyszerre komikus és ijesztő ember–állat alakok is feltűnnek (Nyuszi, 1987). A köznap jeleneteket és alakokat ábrázoló életkép- ill. képregényszerű művein gyakran él a kisajátítás, a klasszikus festészetből stílusidézés és motívumkölcsonzés eszközével. A többnyire Picasso (Valaki közénk állt, 1989; Miért lógatod az orrod?, 1990), de máskor akár Greco (Balett az Olajfák alatt, 1991) festészetét újrahasználó–imitáló képek a kisajátítás első példái a tranzavantgárd/posztmodern magyarországi festészetében. 1990-től tapéta vagy hengerfestést idéző dekoratív mustrák, olykor betűk (Közben művészet, 1992) jelentek meg képein. A figura és must-ra viszonyát modelláló, képfelület, képtér és motívum kérdéseit problematizáló széles ecsetvonásokkal és gesztusokkal, intenzív színekkel festett expresszív képei markánsan reprezentálták az új szenzibilitás festészetének sajátságait.

A vizuális kultúra különféle képeit (festmények, magazinfotók) a 80-as évek vége óta használó Koncz 1995–1996-os római ösztöndíja alatt festette az antik romok, római műemlékek és Mickey egér kettősére épülő festménysorozatát. A Walt Disney–figura és a klasszikus épület- vagy szobortöredék tematikus feszültségét a vonalas rajz, a festői felület és a színes mustra összjátékával hangsúlyozta (Akárcsak én, 1996).

Koncz András kiállítása a Budapest Kiállítóteremben (1056 Bp., Szabad sajtó út 5.) tekinthető meg 2006. január 8-ig, hétfő kivételével 10–18 óráig.

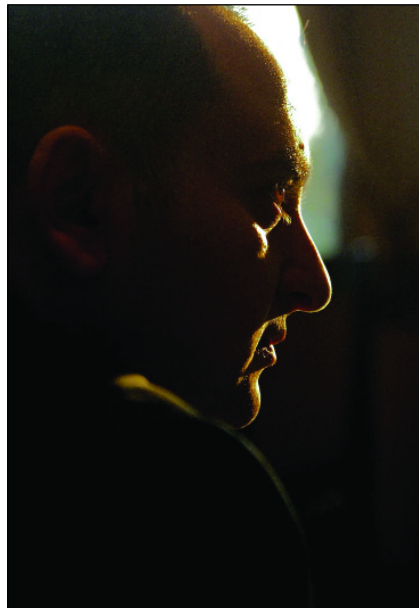
forrás: [www.artportal.hu/Berecz Ágnes](http://www.artportal.hu/Berecz_Agnes); ©Enciklopédia Kiadó

A Magyar Fotóriporterek Társaságának tárlata

Tagsági bélyeg 2.

A Magyar Fotóriporterek Társasága idén ünnepli megalakulásának tizenötödik évfordulóját.

Azzal a céllal alakult, hogy a fotóriporteri szakma legkiválóbbjait gyűjtse egy szakmai szervezetbe. A tagság ma több mint száz fő.

Fotó: Isza Ferenc

Egy társaság, szakmai szervezet tagjai általában tagdíjat fizetnek. Két évvel ezelőtt azonban az elnökség úgy gondolta, hogy ne a tagdíj kösse a fotográfusokat a Társasághoz, hanem az a tevékenység, amely iránt mindannyian elhivatottságot éreznek: a fotográfálás. Megkérték tehát a tagságot, hogy tagsági díj helyett ajánljanak fel egy-egy képet a Társaságnak. Így jött létre az első Tagsági bélyeg kiállítás.

Egy év kihagyással ugyan, de immár a Tagsági bélyeg 2. kiállítás képei láthatók, az NKA és a Nemzeti

Kulturális Örökség Minisztériuma támogatásával, november 24-től, és újra a Budapest Galéria Lajos utcai kiállítóházában.

Fotó: Gordon Eszter

Az idei „tagsági díjakból” ismét egy nagyon érdekes és értékes kiállítás született. A meghatározott tematika nélkül kiadott felhívásra a fotóriporterek olyan alkotásokat küldtek be, amelyekből a kiállítás látogatói képet kaphatnak a hazai sajtófotó helyzetéről, megismerhetik azokat a témákat, jelenségeket, amelyek a fotóriportereket manapság foglalkoztatják. Ugyanakkor a kiállítás egy keresztmetszetet is nyújt napjaink Magyarországról és egy kis kitekintés a nagyvilágra.

A Tagsági bélyeg 2. kiállítás 2006. január 8-ig látható a Budapest Galéria Lajos utcai kiállítóházában, hétfő kivételével naponta 10–18 óráig.

Hadik Gyula kiállítása Kispesten

Zárt térbe nyíló formák

A Muravidék 8-as számában Pécsi Sándor képzőművész, költő, író és előadóművész a következőképp kezdi „Sohase pusztá eszközként” című szubjektív filozófiai tanulmányát: „Bevallom, gyakran félni szoktam. Félek ettől a rossz ízlésű kortól, az életre kelő gépektől, az egyre gépiesebbé váló emberi viselkedéstől. Szorongással tölt el ez a kihalt, csillogó valóság. Fenyegetőnek érzem a reklám óriásplakátok pózait, grimaszait. Csak tárgyak, csak dolgok, csak eszközök... Valami egyre jobban hiányzik. A tárgyak vannak miértünk, vagy már mi vagyunk a tárgyakért? Eszköz, cél, alany és tárgy fogalmai összekeverednek. Össze lehetne rakni másképp is a világot?” – Majd Immanuel Kant (nem tudok szebbet mondani) jézusi eszmekörben mozgó felszólítását idézve igazolja kérdésének jogosságát: „Cselekedj úgy, hogy az emberiséget mind saját személyedben, mind mindenki másében mindenkor egyúttal célként is kezeled, sohase pusztá eszközként.”¹

A tisztes kort megélt, a nyolcvanadik születésnapját ünneplő Hadik Gyula szobrászművész rendkívül küzdelmes, s mégis tisztességes, s ezen felül, tiszteltre méltó életpályája is arra figyelmeztet bennünket, hogy a gyötrelmes, keserű próbatételeket és csapásokat, valamint a nemcsak ravasz, ámde annál kegyetlenebb csapdákat állító XX. század a XXI. kezdetével automatikusan még nem ért véget.

Mert ne szépítsük a dolgok állását: az a bizonyos pokolbéli negatív világ, ha szebb, vonzóbb formában, de ma is itt épül bennünk és körülöttünk.

Ezzel szemben az örök cél, a „kategorikus imperatívusz” – bármily nehéz is ezt kimondani, hát még megélni és megcselekedni – mégis csak az marad számunkra, hogy valamivé válni! Valahogyan, valaminek és valakinek vagy

valakiknek a segítségével – a lelki nemeség értelmében – embernek maradni és mind erkölcsi, mind szellemi értelemben átminősülni, magasabb rendűvé válni! A negatív eszméknek bölcsen ellenállni, az elferdült utópiáknak nem behódolni! A világ édesen kísértő, lelkeket mérgező kihívásaira életvívó, becsületet választókat adni. – Mert így, a telő idő

haladtával egyre inkább úgy érezni, hogy Hadik Gyula életének döntésmozzanatait ezekről a helyes válaszadásokról, művészetének mintaértékű munkadarabjai pedig az emberi szellem helyállásairól szólnak. (Talán ezért foglalkoztatta őt olyan sokféle változatban, például a mózesi téma!)

„A szellemet beletenni a műbe, ma sem egyszerű” – állítja Gyula bácsi abban az írott-szerkesztett szobrászportréban, amelyet Várnagy Ildikó rajzolt róla 2001-ben.²

Mert tisztában van az azal az ősi nyilvánvalósággal, hogy az anyag a gondviselő kezek áldásos simogatása és beavatkozása által képes magához kötni a szellemet, s ezáltal képes megszólítani az emberi lelkeket is. S ami a másik emberben már megtörtént egyszer, az az örök életre is esélyes egyben. Ezért alkotó-értelmével folyton kérdez, újabb és újabb kételyeket támaszt, de mindig mindenre válaszol, ha kell, kiemel és elkülönít, összegez és tömörít és leegyszerűsít eljutva a bizonyossáig (Fésülködő /ólom/, 1979; Síremlékterv I–II. /bronz/, 2001).

Abban a kiválóan szerkesztett Életmű-katalógusban,³ amely a művész nyolcvanadik életévében készült el, Vigh Tamás (a kolléga és barát) a következő szókapsolatokkal és fogalmakkal jellemzi Hadik Gyula szobrászatát (szabadon idézve): „tömör, letisztult formákhoz jutott el; újító, de nem forrongó, filozofikusan összefoglaló szellem; plasztikájának ereje, ha mozgalmas is gyakran, mégsem a formák dinamikájából, hanem inkább a súlyából származik.” Bizonyos műveivel kapcsolatban pedig (pl. Rodin /ólom/, 1978) kiemeli azok finom „humorát és formajátékát”; bujtatott „iróniáját, amelyek az életről szólnak”, valamint „absztrakt és geometrikus építőelemeit, amelyek a végtelen világ sejtelmeként” kelnek életre.

Wehner Tibor művészettörténész pedig így összegzi ugyanott ennek a művészetnek esszenciális irányultságait: „fenségesség és közvetlenség”; „emelkedett ünnepélyesség és köznaposság”; „méltóság és esendőség”; „lágylíra, finom irónia, humanisztikus vezérlelő”.⁴ Hadik Gyula a szob-

rászatnak szinte minden skáláját bejárta az alig megmunkált, antropomorff jellegű talált kötől vagy fától a jelleműrtítő realista portrékig és alakokig; az archaikus, a népi és a naiv művészet ihlette formavilágtól a jellegzetesen „hadiki” emberkubusokig (Lépegető /ólom/, 1997); a szétszedhető és összerakható szerkezetesség redukcióján keresztül az eszmék megalitukus vagy sztyepei-turáni tömbösítéséig.

Munkásságával tehát bebizonyította, hogy így is, azaz etikából, szellemből, eszméből, lélekből és szeretetből is össze lehet rakni újra a világot.

A rajzait is, amelyeket ő „szobor-hallucinációknak” nevez, erre a célra szánta. Az isten éltesse hát Hadik Gyula bácsit, a fehérszakállú Homéroszok, Tolsztojk és Tagorék mai unokáját!

A kiállítás december 9-ig, Kispesten a Skoda Éva Múterem-Galériában látogatható.

Notovny Tibamér

¹ Im. Muravidék, 2005/8. 4. o.

² Szobrászportré írásban. In.: Hadik Gyula - Zárt tömbök nyíltsága. Életmű-katalógus, Bp., 2005. Szerkesztette: Hadik András, 13. o.

³ 2005. Szerkesztette: Hadik András, 13. o.

⁴ Hadik Gyula - Zárt tömbök nyíltsága. In.: 4-5. o.

fotók: Barabás Bence